
ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN – POLONIA

VOL. LI, 6

SECTIO H

2017

Politechnika Rzeszowska. Wydział Zarządzania

ANNA OSTROWSKA-DANKIEWICZ

adankiew@prz.edu.pl

*Znaczenie ubezpieczeń posagowych w gromadzeniu oszczędności
gospodarstw domowych*

The Importance of Dowry Insurance in the Accumulation of Household Savings

Słowa kluczowe: oszczędności gospodarstw domowych; ubezpieczenia na życie; ubezpieczenia posagowe; zaopatrzenie dzieci

Keywords: household savings; life insurance; dowry insurance; children's supply

Kod JEL: D14; D19; D91; G22

Wstęp

Postawy gospodarstw domowych wobec decyzji o zawarciu umowy ubezpieczenia jako dodatkowej formy gromadzenia oszczędności wynikają z wielu przyczyn. Mimo że są one konsekwencją indywidualnych postaw odnośnie do traktowania ubezpieczenia, zmieniająca się w ostatnich latach struktura rynku ubezpieczeń na życie wskazuje na coraz częstsze traktowanie produktów ubezpieczeniowych nie tylko jako instrumentu transferu ryzyka, ale przede wszystkim jako formy alternatywnego inwestowania środków na wsparcie finansowe określonych grup osób.

Podstawowa idea funkcjonowania ubezpieczeń posagowych oparta jest na założeniu regularnego gromadzenia środków finansowych w celu zaopatrzenia dzieci. Gromadzenie kapitału służy finansowemu zabezpieczeniu przyszłości finansowej

uposażonego dziecka i zwiększeniu jego możliwości łatwiejszego wejścia w dorosłość poprzez finansowanie potrzeb związanych z usamodzielnieniem się.

Celem głównym opracowania jest ukazanie roli i znaczenia ubezpieczeń zaopatrzenia dzieci w gromadzeniu oszczędności przez gospodarstwa domowe. Dla jego realizacji zaprezentowano podstawowe teorie oraz determinanty gromadzenia oszczędności ze szczególnym uwzględnieniem ubezpieczeń na życie, w tym o charakterze posagowym. Zaprezentowano i omówiono ponadto istotę i formy ubezpieczeń zaopatrzenia dzieci, stan oraz tendencje zmian na polskim rynku ubezpieczeń posagowych, a także ich udział w strukturze oszczędności gospodarstw domowych w Polsce, wykorzystując do tego metodę opisową oraz analizy i syntezy danych wtórnych publikowanych przez NBP oraz KNF.

1. Wybrane teorie gromadzenia oszczędności przez gospodarstwa domowe

Większość koncepcji oszczędzania zakłada, że poszczególne jednostki, kierując się racjonalizmem, zawsze zmierzają do zwiększenia osiąganych korzyści, podejmując swoje decyzje w oparciu o wartość ekonomiczną. Jest to koncepcja dość modelowa, ponieważ człowiek, dokonując wyborów, bardzo często kieruje się emocjami [Wach, 2010, s. 96].

Teorie neoklasyczne dotyczące motywów oszczędzania bazują w głównej mierze na modelach, które zostały zaczerpnięte z teorii konsumpcji oraz nurtu związanego z cyklem życia. Wpływ na podjęcie decyzji o utworzeniu oszczędności ma wysokość bieżących dochodów, a także możliwość ich przewidywania i rozdysponowania w przyszłości, z reguły do końca życia. Ma to związek z tzw. hipotezą cyklu życia, zakładającą występowanie transferu części dochodu z okresu aktywności zawodowej na okres starości [Modigliani, 1957, s. 99–124]. Yaari [1965, s. 137–150] uzupełnił model, zakładając, iż planowanie wydatków obejmuje dochody nie tylko w bliższej przyszłości, ale też w skali całego życia, uwzględniając zmieniający się w czasie status społeczny.

Teorie psychologiczno-socjologiczne gromadzenia oszczędności zakładają, że jednostki nie kierują się trwałymi preferencjami, a oszczędzanie może stanowić wypadkową zdolności i chęci gromadzenia środków wynikających z potrzeb jednostki [Katon, 1975].

W teoriach behawioralnych przyjmuje się, że jednostka nie zawsze zachowuje się racjonalnie, co może wynikać np. z określonych postaw skierowanych na osiągnięcie długookresowych korzyści [Mulle, Tietzel, 2001].

Współczesne teorie bazują na większej ilości zmiennych. Uwzględniają takie wielkości, jak nieprzewidywalność konsumpcji i długości życia czy zmienność stóp procentowych. Badając ich wpływ na stopę oszczędzania, należy wziąć pod uwagę również motyw przezornościowy.

Tylko uwzględnienie wielości czynników powoduje trafniejsze wyjaśnienie uwarunkowań tworzenia oszczędności. Ważne miejsce zajmuje poza tym teoria racjonalności dokonywanych wyborów przez gospodarstwa domowe, które często podejmują decyzje w wyniku wpływu działań marketingowych, co podważa słuszność pewnych decyzji oszczędnościowych [Rószkiewicz, 2008, s. 26].

2. Motywy gromadzenia oszczędności w formie ubezpieczeń zaopatrzenia dzieci

Skłonność do oszczędzania determinują czynniki o różnym charakterze. Jest ona powiązana ze stanem gospodarki. W czasie trwania kryzysu wielkość oszczędności wzrasta, aby w trakcie depresji osiągnąć poziom apogeum, co wynika z niepewnej sytuacji na rynku finansowym oraz zabezpieczania się określonych jednostek na wypadek gorszych czasów. W fazie rozkwitu poziom oszczędności z reguły osiąga najniższy poziom, gdyż zdecydowanie bardziej opłacalne staje się inwestowanie w różne instrumenty finansowe [Mazurek-Krasodomska (red.), 2008, s. 67].

W związku z kryzysem na światowym rynku finansowym również w Polsce nastąpiło wycofanie środków z form oszczędzania charakteryzujących się zwiększonym ryzykiem, związane z ich przesunięciem m.in. do zakładów ubezpieczeń. Niezadowolające efekty z tradycyjnych form inwestycji spowodowały zainteresowanie wykorzystaniem produktów ubezpieczeniowych w ramach tzw. dodatkowych oszczędności, mimo że główną funkcją ubezpieczeń jest ochrona, a podstawowym czynnikiem determinującym decyzje na rynku ubezpieczeń są potrzeby związane z dążeniem do zaspokojenia ekonomicznego bezpieczeństwa.

Z punktu widzenia decyzji zakupu ubezpieczeń o charakterze oszczędnościowym wyjaśnienie motywacji w zakresie zaspokajania potrzeb bezpieczeństwa jest przejawem motywu przecznościowego w decyzjach o oszczędnościach [Kolasa, Premik, Tyrowicz, 2017, s. 15].

Realizacja potrzeby bezpieczeństwa finansowego ubezpieczonego oraz jego bliskich i zabezpieczenia przyszłości dzieci może przyjmować różne formy. Determinanty decyzji w zakresie oszczędzania z przeznaczeniem na zabezpieczenie przyszłości finansowej mogą wynikać przede wszystkim ze stanu koniunktury, nastrojów społecznych, prowadzonej polityki, rozwoju instytucji finansowych, a także wysokości dochodów czy standardu życia. Decyzje oszczędnościowe w postaci ubezpieczeń mogą stanowić wypadkową determinant o charakterze fiskalnym, poziomu edukacji finansowej i ubezpieczeniowej, strategii marketingowych zakładów ubezpieczeń czy stosowanych zachęt z tytułu posiadania polis, które charakteryzują się przewagą elementu oszczędnościowego nad ochronnym w ramach tzw. doubezpieczenia, które jest dodatkową ochroną, stosowaną w zarządzaniu ryzykiem, czyli metodą ubezpieczenia w gospodarstwach domowych [Szumlicz, 2010, s. 42–43].

Od początku lat 90. w Polsce obserwowano wzrost wskaźnika skolaryzacji, co oznacza również wzrost oszczędzania na potrzeby edukacyjne dzieci [Wildowicz,

2006, s. 69]. Oszczędnościowy charakter ubezpieczeń posagowych umożliwia akumulację kapitału. Wyższość takich polis nad innymi formami gromadzenia oszczędności przez rodziców dla ich dzieci polega na tym, że oszczędzanie po śmierci rodzica, przed uzyskaniem dorosłości przez dziecko się nie kończy, gdyż opłacanie składek jest kontynuowane przez ubezpieczyciela przyjmującego transfer ryzyka śmierci rodzica [Więckowska, 2010, s. 134].

Przegląd badań dotyczących motywów oszczędzania oraz trendów w zakresie zachowań gospodarstw domowych wskazuje, iż dla wielu, zwłaszcza młodych i wykształconych, osób gromadzenie środków na zabezpieczenie dzieci, ich poziomu życia czy edukacji staje się coraz bardziej istotne, również w kontekście zabezpieczenia na okres starości. Inwestowanie w dzieci plasuje się bowiem dość wysoko w hierarchii dotyczącej sposobów zabezpieczenia [Olejnik, Białowąs, 2016, s. 95–107]. Analiza motywów oszczędzania w Polsce wykazała, że głównym motywem oszczędzania, oprócz odkładania środków na tzw. czarną godzinę, jest chęć zabezpieczenia przyszłości dzieci [Zmudzińska, 2016, s. 115–116]. Ponadto gospodarstwa domowe ludzi młodych, o wyższym wykształceniu, cechuje pozytywna korelacja liczby dzieci z oszczędzaniem, a wydatki na wychowanie dzieci wpływają na ich stopę oszczędzania [Liberda, 2016, s. 25–40]. Podobnie badania rynków światowych wykazują, iż głównym czynnikiem zakupu ubezpieczenia na życie jest możliwość wykorzystania polisy na pokrycie kosztów edukacji dzieci [Insurance Barometer Study 2015, s. 13].

3. Konstrukcja i podstawowe cele ubezpieczeń posagowych

Ubezpieczenia posagowe są typowymi produktami oszczędnościowymi, których celem jest zapewnienie dziecku środków finansowych po osiągnięciu przez nie dorosłości, rozumianej najczęściej jako osiągnięcie dojrzałego wieku, i wiążącymi się z tym kosztami na pokrycie różnych wydatków, związanych z podjęciem studiów, rozpoczęciem samodzielnego życia czy założeniem rodziny. Jednak podstawowym celem ubezpieczeń dla dzieci od początku ich istnienia było ubezpieczenie ich życia oraz zapewnienie źródła dochodu na czas nauki. Najpopularniejszymi tego typu produktami w Polsce jeszcze w latach 90. były tradycyjne polisy, z których korzystało blisko 1,5 mln osób, w których zakładano wypłatę świadczenia w momencie rozpoczęcia studiów przez dziecko. Z czasem ta tradycyjna forma polisy straciła na popularności. Przede wszystkim, ze względu na stosunkowo niskie sumy ubezpieczenia oraz bardzo niskie kwoty wykupu, ubezpieczenia te nie stanowiły znaczącej pomocy osobom wchodzącym w dorosłe życie. Ponadto znaczenie tych ubezpieczeń w ogromnym stopniu zostało zdeprecjonowane przez wysoką inflację w latach 1989–1990, gdyż ich konstrukcja nie zawierała mechanizmów antyinflacyjnych. Był to ważny czynnik, który zdecydował na wiele lat o negatywnym stosunku większości Polaków do ubezpieczeń posagowych.

Obecnie coraz częściej ubezpieczenia dla dzieci mają formę terminowych kontraktów, które w określonym wieku dziecka mogą zostać zamienione na bezterminowe ubezpieczenie na życie z systematycznie rosnącą sumą ubezpieczenia. Niestety, polisy posagowe są często nabywane bez zrozumienia celu ich działania. Rodzice ubezpieczają życie dziecka, a sami nie mają polisy na życie, aby zabezpieczyć interes majątkowy rodziny, stąd ubezpieczenia te powinny mieć wbudowane również świadczenia na wypadek śmierci żywiciela rodziny [Vaughan, Vaughan, 2008, s. 294–295]. Zdecydowana większość ubezpieczeń posagowych konstrukcyjnie przypomina inne klasyczne polisy na życie i dożycie, w których zakłada się określony wiek dziecka jako moment uprawnienia do świadczenia. Wiele produktów posiada rozwiązanie, że jeżeli dziecko wcześniej wkroczy w dorosłość (np. zawrze związek małżeński czy uzyska prawo własności do mieszkania), otrzyma świadczenie szybciej. Zauważono jednak, że opcja ta znacznie zwiększała szkodowość, gdyż dzieci, które posiadały takie ubezpieczenie, skłonne były szybciej brać ślub, często w bardzo młodym wieku [Koller, 2011, s. 198–199].

W Polsce dominują produkty, w których rodzic lub opiekun prawny dziecka, będący ubezpieczającym, jest z reguły ubezpieczonym. Dziecko pozostaje uposażonym, a po upływie okresu, na jaki zawarto umowę, gdy zaistnieje potrzeba wykorzystania środków finansowych, wypłacane jest świadczenie ubezpieczeniowe, najczęściej w wysokości gwarantowanej sumy ubezpieczenia, choć istnieje także możliwość jej zwiększenia (np. w wyniku udziału w zysku ubezpieczyciela). Jeżeli ubezpieczenie jest powiązane z UFK, suma zmienia się w zależności od wypracowanych przez ubezpieczyciela wyników finansowych z inwestowania [Bielecki, 2012, s. 38–40].

Ubezpieczenia posagowe są oferowane jako ubezpieczenia zaopatrzenia dzieci bez renty oraz jako ubezpieczenia zaopatrzenia dzieci z rentą [Stroiński, 2003, s. 145–150]. Tego typu umowy zapewniają świadczenia po osiągnięciu przez dziecko określonego w umowie wieku, zabezpieczając dodatkowo je na wypadek śmierci rodzica (opiekuna). W opcjach z rentą mogą być wypłacone dodatkowo: renta dla dziecka w wysokości % sumy ubezpieczenia w razie śmierci ubezpieczonego, płatna do końca okresu ubezpieczenia, a także przedłużenie płatności renty do końca życia, jeśli dziecko na skutek wypadku zostało niezdolne do samodzielnej egzystencji lub doznało trwałego uszczerbku na zdrowiu.

Innymi możliwościami produktowymi są: ubezpieczenia zaopatrzenia dzieci „na dwa życia”, tj. współubezpieczonych rodziców, z opcją, że dziecko otrzymuje rentę w razie śmierci któregoś z rodziców oraz podwyższoną rentę w razie śmierci obojga rodziców, a także ubezpieczenia młodzieżowe i tzw. ubezpieczenie stypendialne, których celem jest zapewnienie dziecku środków finansowych tylko na czas nauki.

4. Stan rynku ubezpieczeń posagowych oraz ich miejsce w strukturze oszczędności gospodarstw domowych w Polsce

Uwzględniając zachowania gospodarstw domowych na polskim rynku w aspekcie ich powiązań z sektorem ubezpieczeniowym, należy podkreślić, iż w ciągu ostatnich kilku lat nastąpiły wyraźne zmiany struktury oszczędności. Według stanu na koniec III kwartału 2016 r. łączna wartość wszystkich aktywów finansowych gospodarstw domowych wyniosła 1825,3 mld zł, co oznacza, że w ciągu niespełna dekady wzrosły one prawie dwukrotnie (tab. 1).

Tab. 1. Aktywa finansowe gospodarstw domowych w Polsce (w mld zł)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Aktywa finansowe ogółem*	934,3	1 075,3	1 211,9	1 243,6	1 418,6	1 547,1	1 640,6	1 738,9	1 825,3
Gotówka i depozyty ogółem	430,6	480,0	519,4	599,8	662,3	704,8	773,2	852,5	908,2
Akcje i inne udziały kapitałowe	236,4	286,7	332,1	281,2	355,8	406,5	421,0	445,0	471,4
Systemy ubezpieczeniowe i emerytalno-rentowe	228,6	271,3	321,8	323,2	379,1	413,9	269,9	263,9	271,2
Pozostałe kwoty**	29,6	31,1	31,6	31,2	21,3	21,8	176,5	177,5	174,5

* stan na koniec IV kwartału według bilansu zamknięcia (z wyjątkiem 2016 r. – stan na koniec III kwartału)

** w tym kredyty handlowe i zaliczki, pozostałe kwoty do otrzymania/zapłacenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP.

Udział aktywów z systemów ubezpieczeniowych oraz emerytalno-rentowych na koniec III kwartału 2016 r. stanowił niespełna 15% wszystkich aktywów, a w ciągu badanego okresu ich wartość przyrosła zaledwie o 42,6 mld zł. Wpływ na to miało przesunięcie aktywów finansowych w lutym 2014 r., związane z transferem części oszczędności emerytalnych zgromadzonych w OFE do ZUS w wysokości 153,2 mld zł, co znacznie zmniejszyło udział środków zgromadzonych w systemach ubezpieczeniowych i emerytalno-rentowych. Należy jednak podkreślić, że roczne tempo zmian aktywów w ramach uprawnień do świadczeń z tytułu ubezpieczeń na życie wyniosło w tym czasie 2,5%.

Analizując wielkości składek ubezpieczeniowych, należy wskazać, iż zakłady ubezpieczeń na życie po III kwartale 2016 r. osiągnęły składkę przypisaną brutto z tytułu wszystkich ubezpieczeń indywidualnych równą 11,68 mld zł. Jednak wartość składki z ubezpieczeń posagowych w tym samym okresie wyniosła 125 994 tys. zł (tab. 2), co stanowiło zaledwie 1,08% wszystkich aktywów ulokowanych w polisach indywidualnych.

Tab. 2. Wartość i dynamika składki przypisanej brutto ubezpieczeń posagowych

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Wartość (w tys. zł)	131 593	125 870	119 903	112 776	116 746	113 458	114 609	117 259	125 994
Dynamika (w %)	95,59	95,65	95,26	94,06	103,52	97,18	101,01	102,31	107,45

* stan po III kwartale 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNF.

W latach 2008–2011 zakłady ubezpieczeń odnotowywały malejącą tendencję przypisu składki z ubezpieczeń posagowych. W latach 2013–2016 zauważalny był natomiast trend wzrostowy, przy czym na szczególną uwagę zasługuje zwiększenie przypisu składki o 8,73 mln zł, tj. prawie o 7,5% w skali ostatniego roku. Mimo że wartość i dynamika składki przypisanej brutto ubezpieczeń posagowych w ostatnich latach rosną, to ich skala w porównaniu do wszystkich oszczędności oraz ubezpieczeń na życie ogółem (tab. 3) wciąż pozostaje niewielka.

Tab. 3. Struktura składki przypisanej brutto (w %) według grup ubezpieczeń w dziale I

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Grupa 1	72,8	63,5	59,70	52,94	53,35	42,06	37,08	32,17	33,14
Grupa 2	0,3	0,4	0,38	0,35	0,32	0,36	0,40	0,43	0,54
Grupa 3	16,1	21,3	25,84	32,36	33,15	41,78	43,98	47,25	42,70
Grupa 4	0,2	0,2	0,27	0,31	0,27	0,34	0,40	0,48	0,57
Grupa 5	10,5	14,4	13,59	13,95	12,91	15,46	18,14	19,68	23,05

* stan po III kwartale 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KNF.

Należy podkreślić, iż pomimo rosnącej dynamiki składki na koniec III kwartału 2016 r. udział ubezpieczeń posagowych (grupa 2) wciąż był nieznaczny i wynosił 0,54% składki przypisanej brutto działu I. Obserwowany od kilku lat wzrost zainteresowania ubezpieczeniami posagowymi, mimo wciąż niewielkiego ich udziału w rynku polis życiowych, może wskazywać na pewien przełom i przekonanie się Polaków – po wielu latach niechęci – do zakupu ubezpieczeń posagowych jako formy oszczędzania służącej zaopatrzeniu ich dzieci.

Podsumowanie

Przegląd teorii oraz prowadzonych badań, a także analiza struktury oszczędności Polaków wskazują, że ich decyzje oszczędnościowe w zakresie zabezpieczenia przyszłości finansowej najbliższych (w tym w formie ubezpieczeń) stanowią pochodną czynników kształtujących ich nastroje oraz świadomość konieczności gromadzenia kapitału.

Rynek ubezpieczeń posagowych w ostatnich latach podlegał pewnym zmianom, na które wpływ miał: rozwój instytucji finansowych i ubezpieczeniowych, wzrost aktywów finansowych oraz wzrost świadomości co do konieczności zabezpieczenia przyszłości najbliższych. Z całą pewnością na rynku ubezpieczeń posagowych pozostaje w dalszym ciągu pewna luka, wynikająca z trwającej od lat 90. niechęci do ubezpieczeń posagowych, związana z deprecjacją świadczeń z ubezpieczeń posagowych na życie oraz stosunkowo niewielkiej oferty produktowej. Jednak wzrost udziału ubezpieczeń posagowych w rynku ubezpieczeń na życie wskazuje na odwrócenie tej tendencji i zwiększenie znaczenia tych ubezpieczeń jako dodatkowej formy oszczędzania przez Polaków w przyszłości.

Bibliografia

- Bielecki M., *Ubezpieczenia posagowe*, „Monitor Ubezpieczeniowy” 2012, nr 50.
- Insurance Barometer Study 2015, www.orgcorp.com/wp-content/uploads/2015 [dostęp: 10.12.2017].
- Katon G., *Psychological economics*, Elsevier, New York 1975.
- Kolasa A., Premik F., Tyrowicz J., *Sytuacja finansowa sektora gospodarstw domowych w III kw. 2016 r.*, nr 01/17, Departament Analiz Ekonomicznych NBP, Warszawa 2017.
- Koller M., *Life Insurance Risk Management Essentials*, Springer, Berlin 2011,
- DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-642-20721-1>**.
- Liberda B., *Oszczędności gospodarstw domowych – analiza przekrojowa i analiza kohort*, [w:] J. Rutecka-Góra (red.), *Długoterminowe oszczędzanie. Postawy, strategie, wyzwania*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2016.
- Mazurek-Krasodomska E. (red.), *Gospodarstwa domowe, ich oszczędności i zobowiązania*, Politechnika Gdańska, Gdańsk 2008.
- Modigliani F., *Tests of the Life Cycle Hypothesis of Saving – Comments and Suggestions*, “Oxford Institute of Statistics Bulletin” 1957, Vol. 19.
- Mulle Ch., Tietzel M., *Merits goods from a constitutional perspective*, [w:] B. Hodgson (ed.), *Economics as a Moral Science*, Springer, Berlin 2001.
- Olejnik I., Białowas S., *Pleć a preferencje gospodarstw domowych w zakresie sposobów zabezpieczenia na okres starości*, [w:] J. Rutecka-Góra (red.), *Długoterminowe oszczędzanie. Postawy, strategie, wyzwania*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2016.
- Rószkiewicz M., *Oszczędzanie. Postawy i zachowania polskich gospodarstw domowych wobec oszczędzania*, Wydawnictwo Aureus, Kraków 2008.
- Stroiński E., *Ubezpieczenia na życie, teoria, praktyka*, Poltext, Warszawa 2003.
- Szumlicz T., *Ubezpieczenie w polityce społecznej*, [w:] T. Szumlicz (red.), *Spoleczne aspekty rozwoju rynku ubezpieczeniowego*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2010.
- Vaughan E.J., Vaughan T., *Fundamentals of Risk and Insurance*, John Wiley, New York 2008.
- Wach K., *Od człowieka racjonalnego do emocjonalnego. Zmiana paradygmatu nauk ekonomicznych*, „Horyzonty Wychowania” 2010, nr 9.
- Więckowska B., *Ubezpieczenie w zarządzaniu ryzykiem śmierci żywiciela*, [w:] T. Szumlicz (red.), *Spoleczne aspekty rozwoju rynku ubezpieczeniowego*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2010.
- Wildowicz A., *Determinanty skłonności do oszczędzania w Polsce w latach 1991–2005*, [w:] D. Kopycińska (red.), *Zachowania rynkowe gospodarstw domowych i przedsiębiorstw w okresie transformacji systemowej w Polsce*, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2006.

Yaari M.E., *Uncertain Lifetime, Life Insurance and Theory of the Consumer*, "The Review of Economic Studies" 1965, Vol. 32(2).

Zmudzińska I., *Postawy Polaków wobec systematycznego i długoterminowego oszczędzania*, [w:] J. Ruteczka-Góra (red.), *Długoterminowe oszczędzanie. Postawy, strategie, wyzwania*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2016.

The Importance of Dowry Insurance in the Accumulation of Household Savings

The article deals with life insurance of a dowry type treated by households as an alternative form of savings. The article points out and discusses motives and economic determinants of households' propensity to save. The theories and theoretical models underlying the collection of financial resources by households have been taken into account, highlighting the importance of life insurance as a form of financial protection for the future of children, through the possibility of their supply in the form of a dowry policy. The essence and types of dowry products have also been discussed, taking into account the different types and structures of products. The condition and trends of changes in the Polish insurance market, including insurers, size and dynamics of gross premiums, have been presented, indicating the role of insurance for the supply of children in shaping the savings structure of households in Poland.

Znaczenie ubezpieczeń posagowych w gromadzeniu oszczędności gospodarstw domowych

Artykuł dotyczy ubezpieczeń na życie o charakterze posagowym, traktowanych przez gospodarstwa domowe jako alternatywne formy gromadzenia oszczędności. W opracowaniu wskazano oraz omówiono motywy i ekonomiczne determinanty skłonności gospodarstw domowych do oszczędzania. Uwzględniono teorie i modele teoretyczne stanowiące podstawy gromadzenia środków finansowych przez gospodarstwa domowe, z podkreśleniem znaczenia ubezpieczeń na życie będących formą zabezpieczenia finansowej przyszłości dzieci przez możliwość ich zaopatrzenia w formie polisy posagowej. Omówiono ponadto istotę i rodzaje produktów posagowych z uwzględnieniem różnej konstrukcji i przebiegu produktów. Zaprezentowano stan oraz tendencje zmian na polskim rynku ubezpieczeń posagowych, z uwzględnieniem ubezpieczycieli, wielkości i dynamiki składki przypisanej brutto, wskazując rolę ubezpieczeń zaopatrzenia dzieci w kształtowaniu struktury oszczędności gromadzonych przez gospodarstwa domowe w Polsce.